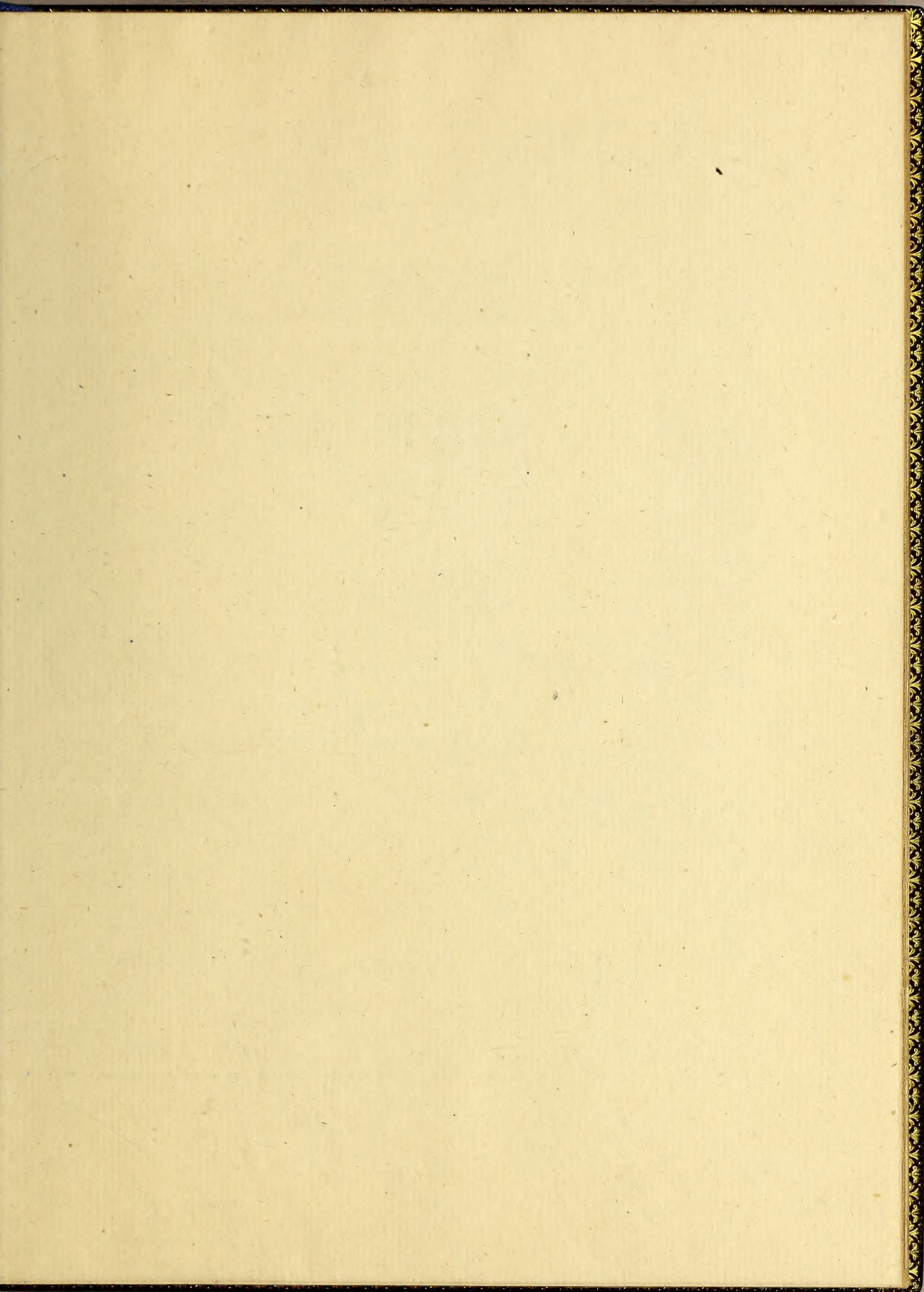
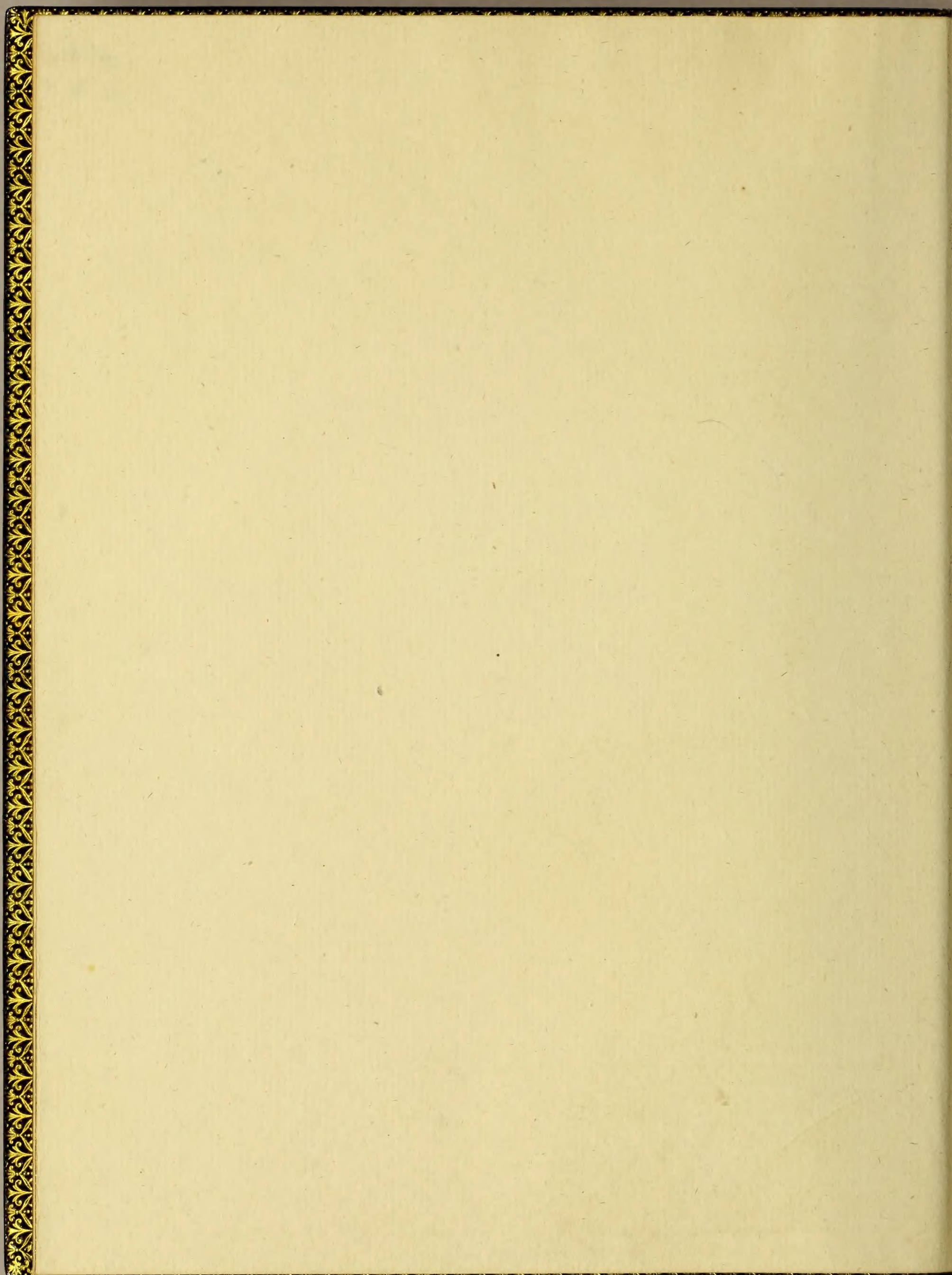

GAUDEO

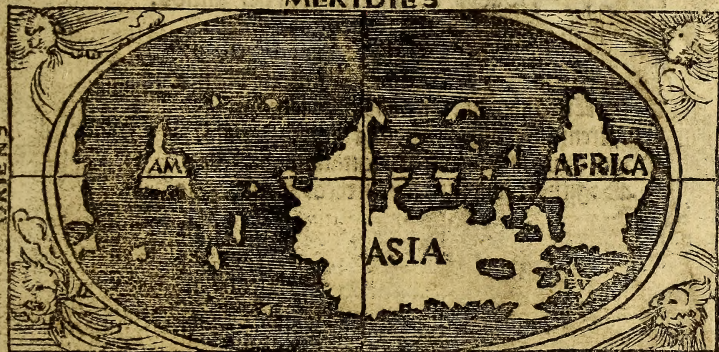
Apianus

[1522]

Declaratio: Et Usus Typi Cosmographici.

Mappa Mundi.

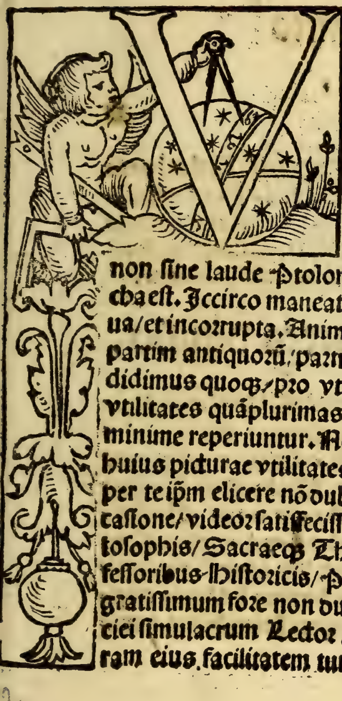

Elegidion Johānis Dengkij ad Lectorem.

Qui quereris cramben hunc apposuisse recoctam:
Quos leuis hic grauior dat/lege/penna/nodos.
Climata terrisecae vel caetera turba dederunt
Cosmographi/et quinas cingula lata plagas.
Perpetuo segmenta simul distantia ductu/
Quodqꝫ iter a gradibus nomina mille tenet/
Et maria-et terras chartae pinxere priores.
Et nemora/et montes/flumina/stagna/lacus.
Praeterea quaenam/diuersa ruentibus austris
Sit natura/dat haec orbe tabella breui.
Et quibus in summo festines vertice/cuius
Phoebe quoto signi te iuuet ire gradu.
Hinc licet ⁊ stellis quisnam tibi nosse coruscis
Sit situs: ⁊ formas ἀνϑίδωκτς habes.
Et quam sorte sibi per totum vendicet annum
Sol oriens horam: quā fugiensqꝫ sibi.
Hora scies quota ab occasu/ quota distet ab ortu:
Quanta dies noctis tempora quanta fient.
Haec tibi tam Gades/ ⁊ erunt tam nota per Indos:
Qū per/mansurus quae loca cultor habes.
Insuper inuerso tibi panditur ordine tellus/
Eurus pro Zephyro/pro qꝫ Aquilone Notus.
Ne fiet Europam lustrantibus orbe seorsum
Extremo Aethiopum penna mouenda polo.
Magni opus ingenij est: ⁊ tu fortissime Princeps
Magnus/idem supplex cui dicat author opus.

Petrus Apianus Leyſnic⁹ Liberalium Artium Baccalaureus et Mathematicus Lectori ſummam optat foelicitatem.

* ✱ ✱ *
✱

Vidiſti hactenus/ Lector ſuauiſs' multas planae terraru Orbis deſcriptionis formulas/ex quibus geographicae diſciplinae Tirones non ſine magno ingenij labore et acumine iecere fundamẽta. huius rei gratia' nõ immerito terreſtris cõuexitatis picturam Noua quadã et vera magiſq; habitationi noſtrae idonea Imagine: quo geographicae picturae vſus intellectu facilior redderet̃ elucubraui. Quãq; non ſine laude Ptolomei / qui omniũ Mathematicorũ monarcha eſt. Iccirco maneat (vt mihi abſit inuidia) antiquitas ſua ſalua/et incorrupta. Animaduerti nanq; in hac Orbis deſcriptione partim antiquorũ, partim vero Neotericorꝫ obſeruationes. Addidimus quoq;/pro vtili quodam Coſmographiae incremento. vtilitates quãplurimas / qnae alioqui in geographicis chartis minime reperiuntur. Nolim autẽ mi Lector hic expectes omneis huius picturae vtilitates/ſꝫ plures alibi frequẽti Authorũ lectiõe per teipm elicere nõ dubites. pauciſſimis enĩ, data ſpeculandi occaſione/ videor ſatiſfeciſſe ſtudioſo. Porro Typum noſtrum Philoſophis/ Sacraeq; Theologiae et ſaluberrime Medicinae profeſſoribus Hiſtoricis/ Poetis/ac caeteris Geographiae ſtudioſis gratiſſimum fore non dubitamus. Proinde hoc terreſtris ſuperficiei ſimulacrum Lector Candidiſs' quia dignum/ cum ꝓpter miram eius facilitatem tum etiã paruitatẽ; leta queſo fronte dex-

tracp manu accipe. Namq₃ ex eo totius terrae faciem omnisq₃ Oceani et fluminũ decursus et quaecquae in Cosmographia clarissimã habent infra vnius horae quartam tanq̃ volans in aere perlustrare ꝛ discere queas. Vale. duodecimo Kalendas Maij Anno SERVATORIS vicesimosecũdo sup̃ Sesquimillesimum Phebe Martis domicilium occupame.

PRoblema primũ. Ea quae i plana Orbis designatione: tanq̃ in Sphærica conuexitate posita sunt in primis assignare.

VT primũ igit hoc ꝓblema pensiculati⁹ explicet: Lector humanissi⁹ mihi uisũ est (ne penitus desit Authoritas / Neue cuipiam haec nostra charta inanis / et / ob paruitatem declaratione carẽs uideatur) Pomponij Melae oĩm geographorũ Elegantissimi apte / ꝯgruecq₃ Summariam totius amiedere descriptionem.

Mundi in quattuor partes diuisio.

OMne igit hoc quicquid ẽ / cui mundi coeliq₃ nomen indidimus; vnum id est et vno ambitu se / cũctaq₃ amplectitur / partibus differt. Unde SOL oritur oriens nũcupat / aut ortus. Quo demergitur / occidens / vel occasus. Qua decurrit meridies. Ab aduersa pte septẽtrio. Huius medio terra sublimis cingitur vndiq₃ mari / eademq₃ in duo latera / quae Hemisperia nomi-

nominantur / ab oriente diuisa ad occasum / Zonis quinque distinguitur. Mediam aestus infestat, frigus vltimas. Reliquae habitabiles. paria agūt anni tempora, uerum non pariter Antichthones alteram / nos alteram incolimus. Illius situm ob ardorem intercedentis plagae incognitus. huius dicendus est. haec ergo ab ortu porrecta ad occasū / et quia sic iacet / aliquāto ꝙ vbi latissima est longior. Ambitur oīs oceano. Quattuorque ex eo maria recipit. Unū ab septentrione, a meridie duo / quartū ab occasu / Suis locis illa referūt. hoc primū angustū nec amplius decē milib⁹ passuū patens terras aperit, atque intrat. Tum longe / lateque diffusū abigit uaste caedentia littora / iisdēque ex diuerso ppe coeuntibus adeo in ardū agitur vt minus mille passibus pateat. Inde se rursus sed modice admodū laxat, rursusque etiā ꝙ fuit arctius, exit in spatiū. Quo cum est acceptum ingens iterū, et magnum / et paludi caeterū exiguo ore cōiūgit. Id oīe qua venit / quaque dispgit / vno vocabulo nostrū mare dicitur. Angustias / introitūque veniētis, nos fretū: Greci porthmō appellāt. Qua diffūdit alia aliis locis cognoīna acceptat. Ubi primum se coarctat, hellespontus vocat: propontis vbi expandit. Ubi iterū pssit, Thratius Bosphorus. Ubi iterū effūdit / pont⁹ Euxin⁹. Qua paludi cōmittit. Cimmerius bosphor⁹. palus ipse Moeotis. hoc mari / et duobus inclytis amnib⁹ Tanai / et Nilo / in tres partes vniuersū diuidit. Tanais a septentrione ad meridiē uergēs in mediā fere Moeotida defluit / et ex diuerso Nilus in pelagus. Quod terrarū iacet a freto ad ea flumina ab altero latere Africam vocamus, ab altero Europen / ad Nilū Africam, ad Tanaim Europen. Ultra, quicquid est, Asia est.

Asia

Asia. Tribus hanc e partibus tangit oceanus ita nominibus ut locis differens. Eous ab oriente, a meridie Indicus / a septentrione Scythicus. Ipsa ingenti, ac ppetua frōte

versa ad orientem / tantum ibi se in latitudinem effundit / quantū Europa / ⁊ affrica / ⁊ quod inter ambas pelagus immissum est. Inde cū aliquatenus solida pcessit / ex illo oceano / quē Indicū diximꝰ / Arabicū mare / ⁊ Persicū / ex Scytico Caspiū recipit / et iō q recipit angustior / Rursus expandit / ⁊ fit tā lata q̄ fuerat. Deinde cū iam in suum finem / aliarumq̧ terrarum confinia deuenit. media nostris aequoribus excipit / reliqua altero cornu pergit ad Nilum / altero ad Tanaim. Ora eius cū alueo Nili amnis ripis descendit in pelagus. ⁊ diu sicut illud incedit / ita sua littora porrigit. Deinde fit venienti obuiam / ⁊ primū se ingenti ambitu incuruat. post se ingenti fronte ad Hellesponticū fretum extendit / ab eo iterum obliquat ad Bosphorū / iterūq̧ ad Ponticū latus curua aditum Maeotidos / transuerso margine attingit. Ipsa gremio ad Tanaim vsq̧ cōplexa. fit ripa. qua Tanais est. ¶ In ea pmos hominū accipimus ab oriente Indos. Seres. et Scythas. Seres media ferme Eoae partis incolunt. Indi / ⁊ Scythe vltima / ambo late patentes / neq̧ in hoc tantū pelagus effusi. Spectant enim etiam meridiem Indi / Oramq̧ Indici maris (nisi q aestus inhabitabilem efficiunt) diu continuis gentibus occupant. Spectant ⁊ septentrionem Scythae. ac littus Scythicū: nisi vnde frigoribus arcent. vsq̧ ad Caspium sinum possident. Indis proxima est Arianae. Deinde Aria / ⁊ Gedrosis et Persis ad sinum persicum. Hunc populi Persarū ambiūt. Illum alterū Arabes. Ab iis / quod in Africam restat: Aethiopum est. Illic Caspiani Scythis pximi / sinum Caspium cingunt. Vltra Amasones / vltraq̧ eas Hypborei esse memorant. Interiora terrarū multae: variaeq̧ gentes habitāt Cādari / ⁊ Paricani / ⁊ Bactri. Susiani. Pharmacotrophi. Bomarei Coamani. Rhophanes. Dahae. Sup Cythas / Scytharūq̧ deserta / ac sup Caspiū sinū / Comari. Massagetae. Cadusi. Hircani. Hiberi. Sup Amasonas ⁊ Hypboreos. Cimmerii. Scythae. Eniochi. Georgi. Moschi. Corsitae. Phoristae. Hriphaces. atq̧ vbi in nostra maria tractus excedit. Mari. Antibarani ⁊ notiora iam nomina. Medii. Armenii. Comageni. Murrani. Vegeti. Cappadoces. Gallograeci. Lycaones. Phriges. Persae. Isauri. Lydi. Syrocilices. Rursus ex iis quae meridiem spectant: eaedem gentes. interiora littora vsq̧ ad

sinum Persicum. Sup hunc sunt Parthi/et Assyrij. Sup illum alterum/Babylonij. Et sup Aetiopas Aegipti/ripis Nili amnis et mari pxima ijdem Aegiptij possident. Deinde Arabia Angusta fronte sequentia littora attingit. Ab ea vsq ad flexū illū quem sup̄ retulimus/ Syria/ in ipo flexu/Cilicia/extra aūt Lycia et Pamphilia. Caria. Jonia. Aeolis. Troas vsq ad Hellespontū. Ab eo Bithyni sunt ad Tracīū Bosphorū. Circa Pontū aliquot ppli alio/alioq fine/omnes vno nomine Pontici dicunt/ad lacū Moeotici/ad Tanaim Sauromatae.

* *

Europa.

Europa terminos habet ab Oriente Tanain et Moeotida et Pontū, a meridie reliqua nostri maris: ab occidente Atlanticum/a septenttriōe Britānicum oceanū. Ora eius forma littorū/ Tanai ad Hellespontū/qua ripa est dicti amnis/qua flexū paludis ad Ponticū redigit: qua Propontidi/et Hellesponto latere adiacet/contrarijs littoribus Asiae nō oppositō modo/verū etiam similis est. Inde ad fretum nunc vaste retracta/nunc pminens tres maximos sinus efficit/totidemq in altū se magnis frōtibus euehit. Extra fretum ad occidentem inaequalis admodum praecipue media/qua pcurrit ad Septentrionem: nisi vbi semel/iterūq grandi recessu adducit/pene vt directo limite extenta est. Mare qd p̄mo sinu accipit/Aegaeum dicitur. Quod sequenti in ore. Jonium. Adriaticum interius. Quod vltimo nos Tuscum/quod Grai Tyrrhenū perhibēt. Gentium prima est Scythia alia q̄ dicta est a Tanai media ferme Pōtici lateris. Hinc in Aegei ptē cōtinens Thratiae/ac Macedoniae adiungitur. Tū Graecia pminet/Aegaeūq ab Jonio mari dirimit. Adriatici latus Jllyris occupat. Jnter ipsum Adriaticum et Tustum/Jtalia procurrit. Jn Tusto intimo Gallia est. Vltra Hispania est. Haec in occidētem deniq ad septentrionem diuersis frontibus vergit. Deinde rursus Gallia est longe et a nostris littoribus hucvsq promissa Ab ea Germani ad Sarmatas porriguntur. Jlli ad Asiam.

¶ Haec de Europa.

Aphrica.

Africa ab orientis pte Nilo terminata / pelago a caeteris / breuior est quidem q̄ Europa / quia nec usq̄ Asiae / et nō totis huius littorib⁹ obtendit. Longior tamē ipa q̄ latior, et qua ad fluuiū attingit latissima. Utq̄ inde pceditcita media pcipue in iuga exurgens pgit in cornua ad occasū, fastigiatq̄ se molliter, & ideo ex spacio paulatim adductior. Ubi finit / ibi maxime angusta est. Quantū incolitur eximie fertilis. Uerū q plaeraq̄ eius īculta / & aut harenis sterilibus obducta / aut ob sitim coeli / terrarūq̄ / deserta sūt / aut infestant multo / ac malefico genere animaliū / uasta est magis q̄ frequens. Mare quo cingit a septētrioē Libycum, a meridie Aethiopicū. ab occidente Atlanticū dicimus. Ab ea pte quae Lybico adiacet / prima Nilo puincia / quā Cyrenas uocant. Deinde cui totius regionis uocabulo cognomē inditum est Africa. Caetera Numidae et Mauri tenent. Sed Mauri in Atlanticum pelagus expositi. Ultra Nigritae sunt / et Pharusij / vsq̄ ad Aethiopas. Hi & reliq̄ huius / et totū latus, quod meridiē spectat / usq̄ ī Asiae confinia possidet. At sup ea / quae Libyco mari abluūtur Libyes Aegiptij sunt / et Leuco aethiopes & natio frequens / multiplexq̄ Getuli. Deinde late uacat regio ppetuo tractu inhabitabilis. Tum primos ab oriente Garamantes / post Augilas / & Trogloditas / & vltimos ad occasum Atlantas audimus. Intra (si credere libet) uix iā homines / magisq̄ semiferi Aegyppanes et Blemmyae et Gamphasantes et Satyri sine tectis passim ac sedibus uagi habent potius terras: q̄ habitēt. Haec Pomponius.

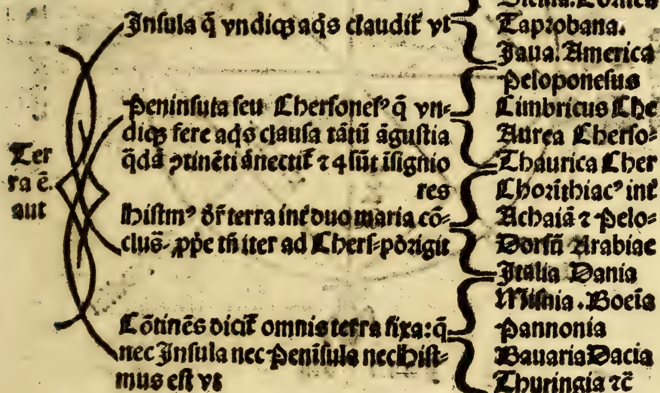
America.

America: quae nunc quarta pars terrae dicitur, ab Americo Uespucio eiusdem inuentore nomen sortita est Et non immerito: quoniā vndiq̄ mari claudit Insula appellatur, Ptolomaeo aūt & Antiquiorib⁹ pp nimiam eius distantiā incognita pmansit. Inuenta quidem est Anno Christi. M.cccc xcvij ex mandato regis

Regis Castiliae: et pp eius magnitudinē Nouus Mundus appellaſ. In ea Incolae nudi penit⁹ icedūt. Antropophagi sūt crudelissimi. In Sagittandi arte certissimi. Natatores existūt fortissimi Nullicꝫ obediūt. Domīs et Regibus carēt. Ferrū caeteracꝫ metalla nō habēt/sed pisciū et aīalium dentib⁹ suas armāt sagittas In ea cꝫ repiſ aīal habens sub pectore vtrē qndā natiuū q̄ foetus hincinde secū fert/nec: nisi lactandi gratia promere solet. Et in ea mūdi pte sita est: qua SOL nobis demergitur. Quis in nostra charta appareat in oriēte: oportet enim vt Mappa (quā vocant) incurueſ/donec Aequinoctialis (quom terra in mūdi medio rotunda existat) in circu pfectum redigaſ. Deinceps apparebit nobis in Occidente.

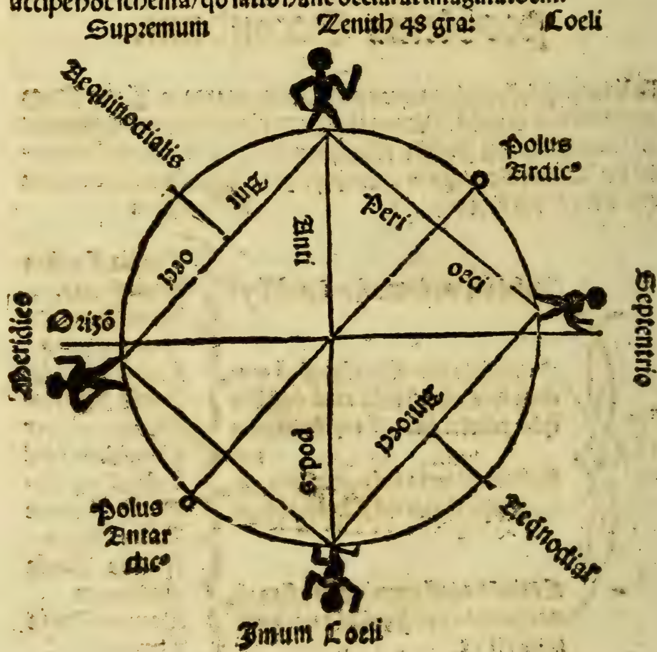
Problema Secundum.

Aliam: q̄ sup̄/totius terrae diuisionem enarrare. Terra Itacꝫ quadrifariam diuidiſ. Dicitur enim/aut Continēs/aut Isthmus/aut Peninsula aut Insula. Equidem istiusmōi diuisiois summagiū pp Tirunculos/qui in principijs geographiae minus uersati sunt hic coram subiunxi. Ecce figura

Problema Tertium.

Cuiusuis Regiōis / Oppidi aut habitatiōis. Antipodes Antoecos ꝛ Perioecos breui cōputo sciscitari. Si igit in nostra charta dictaꝝ gētiū pūcta inuestigare ꝛ locare optaueris ꝯsidera quā hēat tuae / vl' alteri⁹ ꝯsideratōis loc⁹ ꝯ titudinē ꝛ plagā ad Uiennā. Deīn supputa eandē circuli verticalis (quē Azimut vocāt) q̄ intercipit / ꝓportionē ab istis trib⁹ rotulis chartae / vsꝰ debitā mūdi plagam. ꝛ in termino (si forte fortuna talis pūct⁹ ceciderit sup terrā) est dictaꝝ gētiū habitatio / qd̄ fuit optatum. Dilucidioris intelligētiae grā accipe hoc schema / qd̄ satis hanc declarat imaginatōem.

Problema Quartum.

DUodecim ventoꝝ: quib⁹ ueteres Nautae fuerūt vsi nominaꝝ eoꝝ naturas / ⁊ qd portendūt praedicere. Spiritu igit̄ alicuius vēti accepto / ex q̄ mūdi pte aut angulo pruat / videat̄. Deīde q̄re ꝯsimilē angulū in charta geographica. Ibidem apparet Imago / Nomen / ⁊ Natura vēti obsuati. Effigies eē vētoꝝ / ⁊ effectuū simulacraq; facili⁹ memoriae cōmendent̄ circūcirca depinximus. Prim⁹ itaq; uētoꝝ cardināl mer: ē Auster C ⁊ H assimat̄ aeri. Sag uie⁹ / Fulmie⁹ / facit pluuias latissiās / largas nutrit nubes / Pestilētiā ⁊ egritudiēs mltas pgenerat. Auster afric⁹ Aere⁹ / Egritudi tudiēs ⁊ pluuias facit. Euroauster vero Ae: ⁊ C⁹ puocat egritu: ⁊ nubes. Quart⁹ vētoꝝ Septētriōāl⁹ / austri opposit⁹ / Car: F ⁊ S Melāc: cōpat̄ terrae / negat pluuias / ꝯfuat sanitatē / facit frigora arida / flores ⁊ terrae fructus ledit. Aqlo gelid⁹ ⁊ S Terreus. sine pluuia ledit flores. Circius terre⁹ F ⁊ S. facit ventoꝝ giros / ⁊ niuiū ⁊ vētoꝝ coagulationes ¶ Ab exortu aeqnoctiali flat Subsolanus Igne⁹ Coleric⁹ / C ⁊ S. tpa: ⁹ ⁊ suauis: ppterea solis imaginem / ⁊ (quia nubes uutrit) nubeculā in ore habet. Etiā corpa i sanitate costodiūt / flores poucit. Vulturnus ex ortu brumali intonans / oriētem nubib⁹ irrigat. Hellespōtus solsticial estiuus oīa desiccat. Postremo in aeq̄toꝝ occasū Fauoni⁹ F ⁊ H. Flegmatic⁹ Frigora relaxat / flores educit / morbos causat / pluuias ⁊ sonit⁹ tonitruoꝝ facit. Eandē fere collaterales naturā habēt.

Problema Quintum.

I N stellaꝝ fixaꝝ in Typo positaꝝ cognitōnē absq; hui⁹ artī magistro dicto citius puenire. Accepta igit̄ stella char. ac i cuius cognicōnē i caelū puenire desideras / vide quā habitudinē habeat ad Vrsā maiorē. cōsilē habitudinē / magitudiē / ⁊ distātiā quere i coelo. ⁊ inuenies optatā stellā. Deinceps ab inuēta stella quere habitudinē ad aliā ⁊ sic de caeteris. Huiusmōi aūt stellaꝝ (i q̄s astroꝝ piti coelū diuisere) imagines in libo exortiuo depinxim⁹: q̄ꝝ noia i fie

posui.

Problema Sextum

GEneralem occidui limbi commoditatē: quantū ad eius partes paucis ostēdere. Occiduus igit Limbus diuersarū rerū habet lineas. Sup aequinoctialē q̄ dē versus austrū duarum Cytharарū infraq; Cornu simulacrū explicātes. Easq; lineas triplici manerie traximus. Sunt enim rectae aliae/aliae retortae/arcuales aliae. Porro rctas duplici ordine cernes. In Cytharis quidē parallelas latas: quae dicūt lineae horarū vsualiū. In Cornu aūt aequidistantes/quaꝝ quaelibz vocet Zodiacus habitatiōis/ꝛ in signa ꝑ lineas circulares cornu facientes partitur. Alias aūt retortas: seu obliq̄s vocam⁹: ꝛ sūt duplices. Nā eaꝝ: quae a dextris in sinistrā descendūt ab exortu: quae vo a sinistris in dextrā ab occasu solis horas indicant. Illaꝝq; media (quae occidētal' Orizon iure vocabit) ex vtraq; pte duarū ferme Cytharaꝝ species reddit: q̄rum supma cerulea nocti. Infima vero alba diei tribuit. Post haec arcuales parallelae limbū scdm lōgum trāseūtes/ptim incisae albis scissuris Circuli magnitudinis dieꝝ appellāt. Haec hacten⁹ de ptibus limbi occidui dignoscendis. Nunc quae partulis vsus exquirit breuiter docemus.

Problema Septimum.

GRadum Solis quolibet die ex theorica Solis inuestigare. Pone filum ex centro theoricae sup diem mensis: habito respectu ad primas mensium litteras (nomina enī mensiū pperam sūt posita) filū itaq; extēsū sup extremū orbem/indicat Signū ꝛ signi gradū in quo mouet SOL dato die.

Problema Octauum.

QUibus Regionib' ꝛ Insulis mouet sol electo die ꝛ oīhi hora vertical' inq̄rere. Habito grad Sol ex pmisso quet cōsilem gr: in Zodiaco Orietali vl' Occidētali: put signū expostulat ex q̄ aeq̄

aequinoctiali parallela p totã faciem Typi extendat. Illis itaq3 mouet Sol dato die sup̃ caput: qui manẽt sub ista linea. Deinde inuestiga horã vlteius partem p dato tpis momẽto in pte boreali sup parallelo 50 graduũ: q̃ inuẽta descende in eodem meridiano usq3 ad iam ductã lineam: τ in tali cõtactu habet Sol verticalẽ p dato momẽto.

Problema Nonum.

DEclinationem Solis vl Stellaꝝ ab aeqnoctiali circulo/si quã habent explorare. Pone vnũ circini pedẽ sup aeqnoctilẽ/altero sup gradũ Zodiaci in quo tũc Sol mouet: extẽso/Uel sup ipãm Stellam cui⁹ dclinationẽ queris. Circino immoto trãsfer ipm̃ sup meridianũ rectum τ diuisũ. gradus intercepti dicuntur declinatio Solis vel Stellae

Problema Decimum.

STella polari incognita in ei⁹ cognitõem facile puenire. Imagi nare lineã rectã ab extremis duabus stellis maioris Ursae seu roti plaustri/ vsq3 ad primam stellam/ que huic lineae obuiauerit. Et habebis stellã polo mũdi primam Quae a Naucleris stella maris dicit Eiusmõi igit stellaꝝ sitũ τ effigiem / vides hic Lect in sphera Atlãtica chartae. Ibidẽ eni linea albis scissuris indicat stellã po larem

Problema Undecimum.

STellam polarem alio: q̃ in praemisso dict3 est/mõ cognoscere. Pone organũ viatorium quod vulgari ligua Compassus dicitur (vt assolet) Si postea filum seu Nasum: vt uocãt Compassi visu pduxeris ad firmamentũ vsq3. Proculdubio inuenies ibi polum Septentrionariũ q Arcticus dicit: iuxta quem dicta stella mouet

Problema Duodecimum.

Altitudinem poli supra Orizõtem omni die ppendere. Recipe altitudinẽ Solis meridianã cũ instrumento quodam astronomico: s' Quadrante aut Astrolabio. de qua minue declinatiõm solis p illo die / Si fuerit sol in signis Septẽtriõlib' Aut adde: si i austra lib⁹ fuerit. Residuũ subtrahe de 90 gradib⁹ / & remanet altitudo poli.

Problema Tredecimum.

Elevationem Poli supra Orizonta nocturno tpe inquirere. Cũ noctu istud scire per stellam in Typo positã volueris. Accipe isti⁹ altitudinẽ meridianam. de qua subtrahe declinatõem illi⁹ stellae: si ꝯnall. vel adde / si meridinall fuerit. & altitudo Arietis ꝯstituit. p cui⁹ subtractionẽ a 90 residuabit altitudo poli: seu latitudo regionis quae fuit inuestiganda.

Problema Decimumquartum.

Inuẽta poli elevatõe ex XIImo & XIIImo i Climate & Parallelo simus cõmonstrare. Quere gradũ elevatõis tuae habitationis in limbo exortiuo: p debita tuae habitatiõis latitudine: et statim in pte sinistre / in quo es / apparet Clima. In dextro vo latere Segmentũ dictae elevationi. Notandũ insup est: q Climata aut ab Urbe / aut Fluuio / aut Regione / aut Insula / aut Monte insigni sua sortiuntur nomina. Primũ itaq dicit Dia Meroes / a dia qd ẽ per / & Mereoe ciuitas Africae: quia ei⁹ mediũ trãsit per Meroen. Scdm Dia Syenes. Tertiũ Dia Alexandriaꝫ. Quartũ Dia Rhodon. Quitum Dia Hromes. Sextũ Dia Borsthenes. Septimũ Dia Rhipheon. Octauũ Dia Danias. Nonũ Dia Tyles. Eadem nomina habent Climata meridiõlia: nisi ppenendo grecã ppõem anti q latine sonat ꝯtra vl oppositũ: vt Anti Diameroes. Anti Dia Syenes &c.

Problema Decimũquintum.

Horam Ortus & Occasus Solis via͂lẽ vnico Problemate

elicere. Exacto scrutino tuae habitatõis q̃re Zodiacũ: h ingenio. Descende in curnu gradatim ab Aequinoctiali/ vl' cornu apice p tot Zodiacos/ aut parallelas lineas: q̃tquot habueris gra: p tua latitudie ꝛ hebis Zod: habitatiõis In eo igit q̃re signũ ꝛ gra in quo Sol mouet dato die/ s'm ppõtiõm 30 gr: Ab eo itaq; gradu duc vnã lineã arcualẽ/ imaginariã ꝛ aeq̃distãtem arcui magitudinis dieꝝ vsq; ad primam tortuosã lineam: quae Orizõ orientalis dicitur/ et a puncto cõtact' duc lineis rectis parallelam sinistram vers'. Ibiq; apparebit numer' horae/ q̃ sol s'biecto die orit. Deiceps p solis occasu ptinuãd' erit arc' magnitudinis dieꝝ ad Orizõta vsq; occidu um: h ẽ ad p'mã cerulei spacij tortuosam/ post a ptactu Orizõtis iteꝝ ducẽda ẽ aeq̃distãs xl' sinistrã/ ꝛ habebis occasus horam.

Problema Decimumsextum.

PRo qualibꝫ eleuatõe Diurnũ Nocturnumue temp' extricare. Habitis pũctis Ort' ꝛ Occas' oblatae hitatõis ex praemisso/ in Cythara diei: id ẽ: alba/ numerẽt hoꝝ vsualiũ spacia intercepta: q̃ diurnũ temp': hoc est/ morã qua Sol ab ortu in occasum tendẽs supmũ occupat hemisphaeriũ/ dinumerãt/ In noctis vo: h est/ cerulea eadem opatõe Nocturnum elicit tempus.

Problema Vltimum.

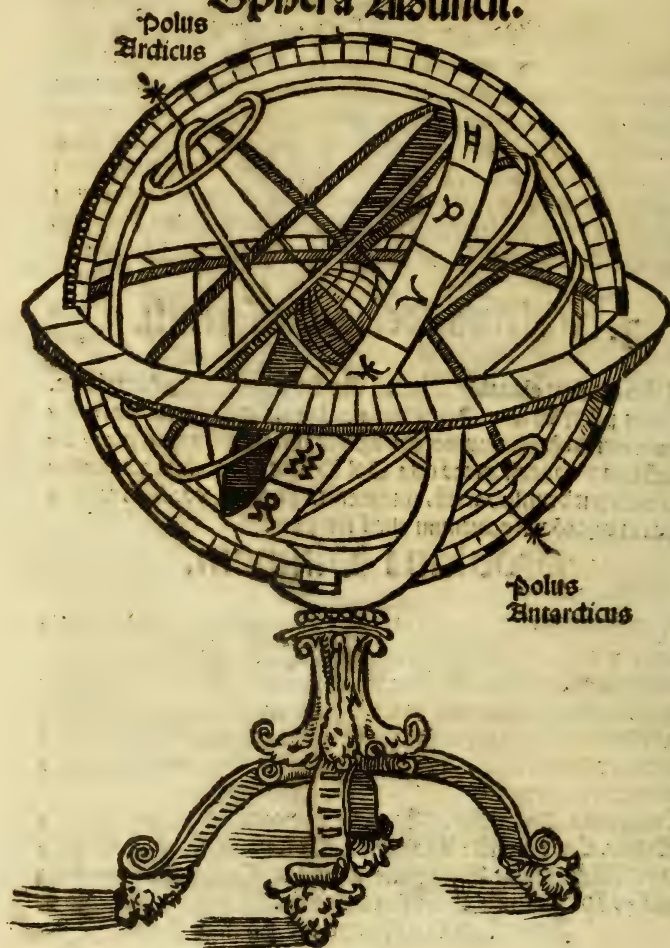
HOram a meridie vel media nocte pputatã: in horam a Solis Ortu vel Occasu estimatã transmutare. In parallelo magnitudinis diei: q̃re pũctum/ seu horã p momento dato. Et in eo loco/ iter lineas tortuosas/ tam ab ortu/ q̃ ab occasu optata hora iuestigat. Nũer' aũt horaꝝ: vl' a finitore orietali: si ab ortu solis horam optasti/ cõputat. Vel/ ab occiduo orizõte: si ab occasu efflagitasti/ et inuenies optatum.

Nomina Stellaꝝ

Centaurus. Sagittari'. Scorpi'. Capricorn'. Spica vir: Orion Vultur. Cor ꝛ Cauda Leonis. Ocul' Thauri. Corona. Gallina Hirc'. Vrsa maior. Vrsa minor. Canis mi: Canis maior q̃ canicula dicit/ vñ dies caniculares ꝛ ẽ in ore canis. Lira.

TELOS

Impressum Ratisponae per Paulum Khol

Sphera Mundi.
Polus
Arcticus
Polus
Antarcticus

